

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти
з опанування навчального матеріалу
з дисципліни «Облік і звітність оподаткуванні»
для здобувачів 4 курсу ОС «Бакалавр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування ОПП «Облік і аудит»**

Розробник(-и): доцент Попович О.В.

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Протокол № 9 від « 22 » серпня 2022 р.
Завідувач кафедри _____ Тетяна КОСОВА

ВСТУП

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі обліку і оподаткування.

Метою викладання дисципліни є вивчення питань щодо організації та ведення податкового обліку, розкриття його сутності та змісту основних категорій; складання податкової звітності, формування показників, які є підставою для взаємовідносин суб'єктів підприємницької діяльності з бюджетом.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення основних законодавчих та нормативних актів, які регламентують питання обліку в оподаткуванні та податкової звітності;
- розгляд взаємозв'язку та суперечностей між бухгалтерським та обліку в оподаткуванні;
- ознайомлення з основними складовими обліку в оподаткуванні: предмет, завдання, функції;
- вивчення та характеристика загальних вимог, які ставляться до податкової звітності;
- ознайомлення з порядком ведення обліку в оподаткуванні;
- вивчення основних вимог до податкової звітності підприємства.

Після вивчення даної дисципліни здобувачі повинні:

- визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності;
- формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень;
- володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю та оподаткування господарської діяльності підприємств;
- розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності;
- знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах;
- вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

Навчальна дисципліна «Облік і звітність в оподаткуванні» дає можливість здобути такі компетентності:

1) Загальні компетентності:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність працювати в команді;

- здатність працювати автономно.

2) Спеціальні (фахові) компетентності:

- використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту і оподаткування;

- застосовувати знання права податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Тематичний план самостійної роботи

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
		Усього	Самостійна робота	Усього	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль №1 «Загальні принципи системи оподаткування, облікове забезпечення і звітність за основними податками і зборами»					
		7 семестр		7 семестр	
1.1	Податкова система України	3	3	3	3
1.2	Сутність та правила організації податкового обліку	3	3	3	3
1.3	Податковий облік та звітність ПДВ	3	3	3	3
1.4	Податковий облік та звітність з податку на прибуток підприємств	3	3	3	3
				3	3
1.5	Відображення в податковому обліку та звітності податку з доходів фізичних осіб та військового збору	5	5	3	3
				3	3
				3	3
Усього за модулем №1		17	17	24	24
Модуль №2 «Облікове забезпечення і звітність за іншими податками і зборами»					
				8 семестр	
2.1	Облік і звітність в оподаткуванні акцизного податку	2	2	6	6
				6	6
2.2	Облік і звітності в оподаткуванні юридичних осіб – суб'єктів малого підприємництва	2	2	6	6
				6	6
2.3	Податки на майно	2	2	6	6
				6	6
2.4	Рентна плата, екологічний податок і інші податки	2	2	6	6
2.5	Виправлення помилок у податковій звітності	2	2	6	6
				7	7
Усього за модулем № 2		10	10	49	49
Усього за навчальною дисципліною		27	27	73	73

Модуль №1
«Загальні принципи системи оподаткування, облікове забезпечення і звітність за основними податками і зборами»

Тема 1.1. Податкова система України

Питання для самостійної роботи

1. Сутність та організація податкової системи
2. Організаційне забезпечення функціонування податкової системи
3. Податкова система зарубіжних країн

Методичні рекомендації

На початку вивчення дисципліни слід зазначити, що податкова система – це сукупність податків, зборів, та інших платежів, що стягуються у встановленому законом порядку до бюджету і державних цільових фондів, а також принципи, форми і методи побудови самих податків.

Класичні принципи побудови податкової системи були сформульовані їх основоположником, шотландським економістом і філософом А. Смітом. Вони викладені у чотирьох основних правилах:

- справедливості, яке стверджує загальність оподаткування і рівномірність його розподілу відповідно до доходів;
- визначеності, коли час оплати податку, спосіб і сума платежу повинні бути з точністю і заздалегідь відомі платнику і не залежати від суб'єктивних факторів;
- зручності, тобто кожен податок повинен стягуватись у такий час і такий спосіб, які найбільш зручні для платника;
- економії (раціональності), коли будь-який податок повинен стягуватись таким чином, щоб із доходів платника вилучалось якомога менше понад те, що надходить до державної скарбниці.

Податкова система України в економічному сенсі визначається як врегульована нормами права сукупність податків, які стягуються на території України, а також форм і методів їх побудови.

Контрольні завдання та запитання для самоконтролю

1. Взаємозв'язок між діяльністю підприємства, оподаткуванням і податковим обліком.
2. Класифікація видів об'єктів оподаткування.
3. База оподаткування.
4. Розмір (ставка) оподаткування.

Література: [1]; [19]; [20]; [21]; [23]; [24].

Тема 1.2. Сутність та правила організації податкового обліку

Питання для самостійної роботи

1. Предмет податкового обліку та методи його ведення на підприємстві
2. Спільні й відмінні риси податкового і бухгалтерського обліку
3. Методика організації податкового обліку на підприємствах
4. Роль та зміст первинних документів у податковому обліку

Методичні рекомендації

Податкова робота – це діяльність держави та її органів, а також платників в процесі правового регламентування, нарахування, сплати та зарахування податків і податкових платежів, а також контролю за своєчасністю та повнотою їх надходження до бюджету.

Інформація про платників податків формується і зберігається у спеціальних автоматизованих реєстрах: Єдиному банку даних про платників податків - юридичних осіб та Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків.

Для забезпечення повноти обліку платників податків органи ДПС станом на 1-ше число кожного місяця проводять звірку районного рівня Єдиного банку даних про платників податків - юридичних осіб, а також Реєстру фізичних осіб з даними відповідних органів державної реєстрації з обов'язковим складенням актів звірок.

Контрольні завдання та запитання для самоконтролю

1. Яким Законом України визначено право платників ознайомлюватися з актами перевірок та оскаржувати рішення органів ДФС?
2. Хто здійснює контроль в податкових органах за перевіркою скарг на дії податкових органів та їх посадових осіб?
3. Яке звернення вважається анонімним і чи розглядається воно органами державної фіскальної служби?
4. Хто має право на підприємницьку діяльність?
5. Чи обов'язково пов'язана підприємницька діяльність зі створенням юридичної особи?

Література: [23]; [24]; [25]; [26].

Тема 1.3. Податковий облік та звітність ПДВ

Питання для самостійної роботи

1. Сутність ПДВ та суб'єкти податкового обліку ПДВ
2. Документообіг як основа податкового обліку сум ПДВ
3. Податковий облік ПДВ в системі рахунків бухгалтерського обліку

Методичні рекомендації

Історично ПДВ з'явився у Франції у 1954 році. Пізніше поширився на інші країни світу. Не застосовують ПДВ США, Швейцарія, Канада. Суть ПДВ полягає у сплаті податку продавцем (виробником, постачальником) товарів, робіт, послуг з новоствореної вартості і сплачується до Державного бюджету на кожному етапі виробництва товарів, виконання робіт чи надання послуг.

Є два методи обчислення обсягу доданої вартості:

1) від повної вартості відрахувати вартість сировини, матеріалів та послуг виробничого характеру;

2) скласти величини заробітної плати, прибутку, непрямих податків і амортизації.

Призначенням податку на додану вартість є:

по-перше, поповнення доходів державного бюджету країни;

по-друге, використання податку з метою стимулювання економічного розвитку.

Для складання податкової декларації з податку на додану вартість використовуються дані субрахунку 641 «Розрахунки за податками», аналітичний рахунок «Розрахунки за податком на додану вартість». Платники податку на додану вартість запроваджують ведення аналітичного обліку з іншою потрібною деталізацією для забезпечення узагальнення інформації для складання податкової декларації з податку на додану вартість та оперативного контролю розрахунків за податком на додану вартість в системі електронного адміністрування податку на додану вартість.

У регістрах бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами, записи в яких здійснюються на підставі первинних документів (накладних, платіжно-розрахункових документів, податкових накладних, зареєстрованих в ЄРПН, митних декларацій / електронних митних декларацій тощо), суми податку на додану вартість виділяються в окремі графи (дебет субрахунків 641 і 644).

У регістрах бухгалтерського обліку грошових коштів (у випадках поставки товарів за готівку), розрахунків з покупцями та замовниками сума податкового зобов'язання виділяється в окрему графу «у тому числі сума податкового зобов'язання з податку на додану вартість».

Контрольні завдання та запитання для самоконтролю

1. Назвіть етапи становлення ПДВ в Україні?
2. Які ви знаєте методи обчислення доданої вартості?
3. Охарактеризуйте економічну сутність ПДВ?
4. Хто є платником податку на додану вартість?
5. Що є об'єктом і базою оподаткування ПДВ?

Література: [18]; [2]; [3]; [21].

Тема 1.4. Податковий облік та звітність з податку на прибуток підприємств

Питання для самостійної роботи

1. Різниці, що виникають при формуванні резервів (забезпечень)
2. Різниці, що виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів
3. Різниці, що виникають при здійсненні фінансових операцій
4. Різниці, що виникають при здійсненні окремих видів діяльності та операцій
5. Облік розрахунків за податком на прибуток

Методичні рекомендації

Податок на прибуток є прямим податком, який має важливе фіскальне значення і широкі можливості для регулювання та стимулювання підприємницької діяльності. За допомогою податку на прибуток можна регулювати такі процеси:

- вибір правової форми організації бізнесу;
- розподіл прибутку (на споживання чи накопичення);
- вибір методів фінансування інвестицій (самофінансування або залучення позичкових коштів);
- розподіл трудових та матеріальних ресурсів між окремими сферами господарської діяльності;
- розподіл та перерозподіл ВВП;
- регулювання темпів економічного зростання на макрорівні.

Платник податку, у якого річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує сорок мільйонів гривень, має право прийняти рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень ПКУ, не більше одного разу протягом безперервної сукупності років в кожному з яких виконується цей критерій щодо розміру доходу. Про прийняте рішення платник податку зазначає у податковій звітності з цього податку, що подається за перший рік в такій безперервній сукупності років. В подальші роки такої сукупності коригування фінансового результату також не застосовуються (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років) (абз. 8 пп. 134.1.1 ст. 134.1 ст. 134 ПКУ).

Бухгалтерський облік розрахунків за податком на прибуток ведуть на балансовому рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами», субрахунок 641 аналітичний рахунок «Розрахунки за податком на прибуток» (Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (затв. наказом МФУ № 291 від 30.11.1999 р.). За кредитом рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» відображаються нараховані платежі до бюджету, за дебетом – належні довідшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо.

Контрольні завдання та запитання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте особливості класифікації груп основних засобів та інших необоротних активів за нормами ПКУ.
2. Назвіть та розкрийте сутність методів, що застосовуються в обліку з метою оподаткування при нарахуванні амортизації необоротних активів.
3. Охарактеризуйте порядок визнання доходів з метою оподаткування.

Література: [18]; [4]; [17]; [21]; [22]; [25].

Тема 1.5. Відображення в податковому обліку та звітності податку з доходів фізичних осіб та військового збору

Питання для самостійної роботи

1. Оподаткування податком на доходи фізичних осіб операцій з продажу нерухомого та рухомого майна
2. Оподаткування податком на доходи фізичних осіб інвестиційного прибутку, спадщини та подарунків
3. Оподаткування податком на доходи фізичних осіб дивідендів для фізичних осіб – резидентів, роялті, процентів, виграшів і призів
4. Оподаткування податком на доходи фізичних осіб допомоги фізичним особам
5. Особливості оподаткування податком на доходи фізичних осіб доходів від підприємницької діяльності
6. Відповідальність за порушення у сфері нарахування і сплати податку на доходи фізичних осіб

Методичні рекомендації

Податок з доходів фізичних осіб стягується безпосередньо з доходів платників – фізичних осіб. Перевага податку – соціальна справедливість, за допомогою пільг в оподаткуванні можливо зменшити податковий тягар для малозабезпечених верств населення і посилювати для осіб з високими доходами. Недолік – значні можливості для платників у заниженні оподатковуваного доходу і в ухиленні від сплати податку.

Платниками податку є: фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи; фізична особа нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні; податковий агент.

Не є платником податку нерезидент, який отримує доходи з джерела їх походження в Україні і має дипломатичні привілеї та імунітет, встановлені чинним міжнародним договором України, щодо доходів, які він отримує безпосередньо від провадження дипломатичної чи прирівняної до неї таким міжнародним договором діяльності.

Платники податків, які порушили законодавство про порядок нарахування і сплати ПДФО та військового збору, можуть бути притягнуті до таких видів відповідальності:

- фінансової;
- адміністративної (застосовується виключно при порушеннях у сфері ПДФО);
- кримінальної.

Контрольні завдання та запитання для самоконтролю

1. Хто є платником податку з доходів?
2. За якою ознакою поділяються платники податку з доходів?
3. Які види пільг з податку з доходів фізичних осіб Ви знаєте?
4. В чому полягає порядок сплати (перерахування) податку на доходи фізичних осіб?
5. Які є строки сплати ПДФО в залежності від видів оподатковуваного доходу?
6. Які є види ПСП та в чому полягає порядок їх застосування?
7. Які особливості оподаткування доходів, які отримані фізичною особою внаслідок продажу нерухомого майна?

Література: [18]; [5]; [6]; [20]; [21].

Модуль № 2

«Облікове забезпечення і звітність за іншими податками і зборами»

Тема 2.1. Облік і звітність в оподаткуванні акцизного податку

Питання для самостійної роботи

1. Механізм здійснення акцизного оподаткування в Україні
2. Сучасний стан та тенденції надходжень акцизного податку в системі податків на споживання
3. Особливості оподаткування підакцизних товарів
4. Проблеми здійснення акцизного оподаткування в Україні

Методичні рекомендації

Акцизний податок – це непрямий податок на високорентабельні та монопольні товари, що включається до ціни цих товарів і сплачується в кінцевому підсумку покупцем, а не виробником товарів.

Мета акцизного податку – збільшити доходи бюджету за рахунок оподаткування високорентабельних товарів не першої необхідності, які споживаються здебільшого населенням з рівнем доходів вище середнього.

Госпсуб'єкти, що здійснюють діяльність з виробництва підакцизних товарів (продукції) та/або імпорту алкогольних напоїв та тютюнових виробів (діяльність яких підлягає ліцензуванню), реєструються в податкових органах за місцезнаходженням на основі відомостей про видані, переоформлені, призупинені чи анульовані ліцензії, яку органи ліцензування протягом п'яти днів з дня здійснення таких дій надають податковим органам.

Особи, які здійснюватимуть реалізацію пального, підлягають обов'язковій реєстрації як платники податку контролюючими органами за місцезнаходженням юросіб, місцем проживання фізосіб – підприємців до початку здійснення реалізації пального.

Платники акцизного податку перераховують до бюджету нараховані суми податку щомісяця протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем подання декларації з акцизного податку. Суми податку з алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий неденатурований, сплачуються при придбанні марок акцизного податку. Змінюється порядок сплати податку з тютюнових виробів. Відтепер він сплачуватиметься в строки, визначені для всіх підакцизних товарів.

Контрольні завдання та запитання для самоконтролю

1. Назвіть етапи становлення акцизного податку в Україні?
2. Які ви знаєте групи підакцизних товарів?
3. Охарактеризуйте економічну сутність акцизу?
4. Хто є платником акцизного податку?
5. Що є об'єктом і базою оподаткування акцизу?

Література: [18]; [7]; [8]; [21]; [22].

Тема 2.2. Облік і звітності в оподаткуванні юридичних осіб – суб'єктів малого підприємництва

Питання для самостійної роботи

1. Юридичні особи платники єдиного податку 3 групи
2. Фізичні та юридичні особи платники єдиного податку 4 групи
3. Загальна система оподаткування, обліку і звітності фізичних осіб – підприємців
4. Оподаткування, облік і звітність фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність

Методичні рекомендації

Саме спеціальний податковий режим спрямований на стимулювання малого підприємництва, а його система припускає тільки один вид податку: єдиний податок, який сплачується до місцевого бюджету. Незалежно від цього підприємці платять єдиний соціальний внесок, що зараховується на рахунки органів Пенсійного фонду України.

Податкове законодавство України ґрунтується на принципах: загальність оподаткування; рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації; фіскальна достатність – встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями; соціальна справедливість; економічність і нейтральність оподаткування; стабільність, рівномірність та зручність сплати тощо.

Доходи фізичних осіб - підприємців, отримані протягом календарного року від провадження господарської діяльності, оподатковуються за ставкою, визначеною п. 167.1 ст. 167 ПКУ.

Ставка податку становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) (крім випадків, визначених у п. 167.2 - 167.5 ст. 167 ПКУ) у тому числі, але не виключно у формі: заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами.

Особи, які мають намір здійснювати незалежну професійну діяльність, зобов'язані стати на облік у контролюючих органах за місцем свого постійного проживання як самозайняті особи та отримати довідку про взяття на облік згідно із ст. 65 ПКУ. Доходи громадян, отримані протягом календарного року від провадження незалежної професійної діяльності, оподатковуються за ставкою, визначеною п. 167.1 ст. 167 ПКУ.

Ставка податку становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) (крім випадків, визначених у п. 167.2 - 167.5 ст. 167 ПКУ) у тому числі, але не виключно у формі: заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами.

Контрольні завдання та запитання для самоконтролю

1. Які загальнодержавні податки і збори повинні сплачувати суб'єкти підприємницької діяльності?
2. Хто має право бути платником єдиного податку?
3. Які податки повинні сплачувати юридичні особи?
4. Які суб'єкти підприємницької діяльності не підпадають під ліцензування певних видів господарської діяльності?

Література: [18]; [9]; [21]; [22]; [23]; [26].

Тема 2.3. Податки на майно

Питання для самостійної роботи

1. Платники, порядок обчислення, звітності, обліку і сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки
2. Платники, порядок обчислення, звітності, обліку і сплати транспортного податку
3. Платники, порядок обчислення, звітності, обліку і сплати туристичного збору
4. Платники, порядок обчислення, звітності, обліку і сплати збору за місця для паркування транспортних засобів
5. Платники, порядок обчислення, обліку звітності з плати за землю

Методичні рекомендації

Нормами ПКУ передбачено поділ податків і зборів на загальнодержавні та місцеві. При цьому до місцевих належать податки та збори, котрі є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад. Вони встановлюються відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених ПКУ. До місцевих податків належать:

1. податок на майно, який складається з:
  - податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
  - транспортного податку;
  - плати за землю.

2. єдиний податок

До місцевих зборів належать:

- 1 збір за місця для паркування транспортних засобів.
- 2 туристичний збір.

Слід зауважити, що місцеві ради обов'язково устанавлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю). Тоді як питання щодо встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору вирішують місцеві ради в межах своїх повноважень, визначених ПКУ. Встановлення місцевих податків та зборів, не передбачених ПКУ, заборонено.

Контрольні завдання та запитання для самоконтролю

1. Перерахуйте складові майнового податку.
2. Вкажіть платників податку на майно відмінне від земельної ділянки.
3. Які строки сплати транспортного податку?
4. Наведіть порядок розрахунку плати за землю?
5. Розкрийте відображення туристичного збору у податковій звітності та на рахунках бухгалтерського обліку
6. Дайте характеристику збору за місця для паркування транспортних засобів
7. Розкрийте відображення збору за місця для паркування транспортних засобів у податковій звітності та на рахунках бухгалтерського обліку

Література: [18]; [10]; [11]; [12]; [21]; [23].

Тема 2.4. Рентна плата, екологічний податок і інші податки

Питання для самостійної роботи

1. Платники, порядок обчислення, обліку і звітності з екологічного податку
2. Сутність, склад, порядок подання декларації і строки сплати рентної плати
3. Платники, порядок обчислення, обліку і звітності з рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин
4. Платники, порядок обчислення, обліку і звітності з рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин
5. Платники, порядок обчислення, обліку і звітності з рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України
6. Платники, порядок обчислення, обліку і звітності з рентної плати за спеціальне використання води
7. Платники, порядок обчислення, обліку і звітності з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів
8. Платники, порядок обчислення, обліку і звітності з рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України

Методичні рекомендації

Екологічний податок – це загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів.

Існування екологічного податку зумовлено необхідністю часткової компенсації негативного впливу на природу різного роду шкідливих та небезпечних факторів, що виникають у процесі господарської діяльності суб'єктів. У зв'язку з тим, що такий вплив є об'єктивно неминучим, передбачено економічне стимулювання суб'єктів господарювання до скорочення забруднення навколишнього середовища.

Екологічний податок має характерні відмінності від інших податків, зборів та обов'язкових платежів, оскільки нормативно-правові акти, які регламентують його справляння, постійно балансують між сферами екологічного і податкового права.

Рентна плата – це загальнодержавний податок, який справляється за користування надрами для видобування корисних копалин і в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, користування радіочастотним ресурсом України, спеціальне використання води та лісових ресурсів, транспортування нафти і нафтопродуктів, природного газу та аміаку територією України.

Із перелічених її видів до місцевих бюджетів надходить рентна плата за користування надрами, за спеціальне використання води, за спеціальне використання лісових ресурсів, за використання інших природних ресурсів (диких тварин, рибних й інших ресурсів).

Контрольні завдання та запитання для самоконтролю

1. Хто є платником екологічного податку?
2. Що є передумовою існування екологічного податку?
3. Якими нормативними документами регламентується розрахунок екологічного податку?
4. Що є базою оподаткування екологічного податку?

5. Які строки сплати екологічного податку?
6. Дайте визначення терміну рентна плата?
7. Хто є платником рентної плати?
8. Яким чином здійснюється розрахунок рентної плати?
9. Що є базою оподаткування рентна плата?
10. Які строки сплати рентної плати?

Тема 2.5. Виправлення помилок у податковій звітності

Питання для самостійної роботи

1. Податковий борг і порядок його погашення
2. Пеня, її сутність і порядок обчислення
3. Штрафні санкції за порушення податкового законодавства та порядок їх обчислення

Методичні рекомендації

Податковий облік – це система збору, реєстрації, узагальнення, зберігання та передачі інформації для визначення податкової бази з податків на основі даних первинних документів, згрупованих відповідно з порядком, передбаченим діючим податковим законодавством. Зазвичай, податковий облік здійснюється шляхом суцільного, безперервного та документального обліку господарських операцій, пов'язаних з визначенням податкової бази з конкретного податку.

Податковий облік ведеться з метою формування повної та достовірної інформації про господарські операції, що були проведені платником протягом звітного періоду з метою оподаткування, а також забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів для контролю за вірністю нарахування, повнотою та своєчасністю перерахування податків.

У разі якщо у майбутніх податкових періодах (з урахуванням строків давності, визначених статтею 102 ПКУ) платник податків самостійно (у тому числі за результатами електронної перевірки) виявляє помилки, що містяться у раніше поданій ним податковій декларації (крім обмежень, визначених цією статтею), він зобов'язаний надіслати уточнюючий розрахунок до такої податкової декларації за формою чинного на час подання уточнюючого розрахунку.

Платник податків має право не подавати такий розрахунок, якщо відповідні уточнені показники зазначаються ним у складі податкової декларації за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно (у тому числі за результатами електронної перевірки) виявлені.

Контрольні завдання та запитання для самоконтролю

1. Хто зобов'язаний вести податковий облік?
2. Дайте визначення терміну податковий облік?
3. Чи існують штрафні санкції за відсутність податкової звітності підприємства?
4. Якими нормативними документами слід керуватись при складанні податкової звітності?
5. Які строки подання податкової звітності підприємства?
6. Яким чином можна виправити помилки допущені у податковій звітності?
7. Яким чином подається податкова звітність органам державної фіскальної служби?

Література: [18]; [16]; [20]; [21]; [22].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 17.07.2022).
2. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної» від 31.12.2015 р. №1307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16#Text> (дата звернення 17.07.2022).
3. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість» 28 січня 2016 р. № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16#Text> (дата звернення 17.07.2022).
4. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств» від 20.10.2015 р. № 897. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text> (дата звернення 17.07.2022).
5. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску і Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску» від 13.01.2015 №4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15#Text> (дата звернення 17.07.2022).
6. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми податкової декларації про майновий стан і доходи та Інструкції щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи» від 02.10.2015 р. № 859. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1298-15#n17> (дата звернення 17.07.2022).
7. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку» від 23.01.2015 р. №14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0105-15#Text> (дата звернення 17.07.2022).
8. *Наказ Міністерства фінансів України* «Про затвердження форм заяви про реєстрацію платника акцизного податку з реалізації пального або спирту етилового та/або акцизних складів, акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, заявки на поповнення (коригування) залишку спирту етилового, Порядку заповнення акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, заявки на поповнення (коригування) залишку спирту етилового» від 27.11.2020 р. № 729. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-20#Text> (дата звернення 17.07.2022).
9. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» від 19.06.2015 р. № 578. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0799-15#Text> (дата звернення 17.07.2022).
10. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки» від 10.04.2015 р. № 408. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0479-15#Text> (дата звернення 17.07.2022).
11. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з транспортного податку» від 10. 04. 2015 р. № 415. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0474-15#Text> (дата звернення 17.07.2022).

12. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)» від 16.06.2015 р. № 560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0783-15#Text> (дата звернення 17.07.2022).
13. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації екологічного податку» від 17. 08. 2015 р. № 715. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1052-15#Text> (дата звернення 17.07.2022).
14. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати» від 17.08. 2015 р. № 719. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1051-15#Text> (дата звернення 17.07.2022).
15. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форм податкових декларацій збору за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору» від 09. 07. 2015 р. № 636. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0912-15#Text> (дата звернення 17.07.2022).
16. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами» від 06.06.2017 р. №557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17#Text> (дата звернення 17.07.2022).
17. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток"» від 20.01.2001 р. № 47/5238. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> (дата звернення 17.07.2022).
18. *Податковий кодекс* України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 15.07.2022).
19. *Постанова* Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України» від 18.12.2018 р. № 1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 17.07.2022).
20. *Податкова система: Навч. посібник* / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.
21. *Коцупатрій М. М.* Облік і звітність в оподаткуванні у схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» / М. М. Коцупатрій, С. І. Ковач, К. В. Безверхий. – К.: КНЕУ, 2015. – 196 с.
22. *Куцик О.П., Полянська О.А.* Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посібник – Львів: Видавництво Львівського торгово-економічного університету, 2017. – 508 с.
23. *Конспект лекцій з дисципліни «Податковий облік і звітність»* (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки «спеціаліст», денної та заочної форм навчання за спеціальністю 7.03050901 – Облік і аудит) / О. Є. Власова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М.Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 160 с.
24. *Облік і звітність підприємства в системі оподаткування: навч. посібник* / М.І. Бондар, Л.Г. Ловінська, Н.М. Лисенко та ін.; за заг. ред. М.І. Бондар, Л.Г. Ловінська, - 2-ге вид. перероб. і допов. – К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2014. – 585 с.
25. *Левицька С. О.* Облік і звітність в оподаткуванні: підручник / С. О. Левицька, С. В. Свірко, О. О. Осадча. – Рівне: НУВГП, 2013. – 298 с.
26. *Максімова В. Ф., Артюх О. В.* М 17 Облік у системі оподаткування: Навч. посібник / В. Ф. Максімова, О. В. Артюх. – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2013. – 267 с.